

VASÁRNAP SZABADSÁG MAGAZINE SECTION

HARMINCNEGYEDIK ÉVFOLYAM — NO. 8. SZÁM

CLEVELAND, O., 1924. FEBRUÁR 22.

AMIKOR JÉG BORITJA A MEZŐK VÉGTELENSÉGÉT

A sportnak két olyan ágát ismerjük, melyet zsenge gyermekkorától üzhet az ember. Az egyik az uszás, a másik a korcsolyázás. Nyáron nincs egészségesebb sport a gyermekek részére az uszásnál, télen pedig felülmulhatatlan sport és egyben igazi gyönyörűség a korcsolyázás. Mindkét sport azért ajánlatos a gyermekek részére, mert egyrészt egyik sem követel fölöslegesen nagy erő kifejtést, másrészt az egész szervezetet, az egész testet, az összes izmokat egyforma arányban fejleszti. A gyermekek részére egyszerű játék a korcsolyázás. Bármilyen dermesztő legyen is a hideg, bármilyen erős szél száguldjon a szabadban: a gyermek nem érzi abban a pillanatban, amikor felcsatolja korcsolyáját és neki iramodik a tükörsima jégtáblának. A téli fagyban, piros rózsák fakadnak a gyermeki arcokon: az egészségnek, az ép testben lakozó ép léleknek rózsái. Az apró-fiúk előszeretettel tanítják a lánykákat és a korcsolyázás nemcsak sport, hanem "társadalmi" esemény is részükre. A téli idő a legegészségesebb idő a fejlődő gyermeki szervezet részére és okos szülő nem tartja a fűtött szobában, a kemence mellett gyermekeit, hanem módot ad nekik arra, hogy bőven kihasználják azokat a jótéteményeket, amiket a természet bőkezűsége kínál minden embernek.

PATENTED, JULY 12, 1921.

VASARNAP
MAGAZINE SECTION

A "SZABADSÁG" szepirodalmi melléklete.

Editor: COL. ANDREW CHERNA, szerkesztő.

beosztások és kiadói címei: 700-710 Huron Road
Edited and published:

1924. FEBRUAR 22.

A SZÜK,

lapos lelkek, a mindenben hibát fölfedezőzők azok, akik sokszor csakugyan megakadályozzák az emberiség nemes, kívánatos fejlődését. Nagyra vannak azzal, hogy ők milyen erényesek, milyen jók, milyen nagyszerűek, s közben elfelejtik, hogy az a szellemi vakság, amelyben élnek, az a türelmetlenség, amely legtöbb gondolatukat és cselekedetüket jellemzi, ellentmond a jóság, a nagyság, a rendkívüliség, az igazi emberségesség fogalmának.

Ők azok, akik az új gondolatot nem értik meg, tehát nevetnek rajta. Ők azok, akik hisznek a reformban, de a becsületes reform elvét sohasem, vagy legalább is nagyritkán viszik át a valóságba. Ők azok, akik kicsinyes konzervativizmusukban nem látják meg a nekik szokatlan gondolatban a szépet, a nemeset, a kívánatosat.

Ők azok, akik az olesó kényelem kedvéért, amelyben élnek, nem tudják eltérni azt, hogy a világ végre olyan állapotba kerüljön, hogy mindenki kényelmesen élhessen, mindenkinek jó dolga lehessen, mindenkinek az emberséges szempontoknak megfelelő élete lehessen.

Ők azok, akik, mert kicsinyek, nem látják meg közvetlen környezetükben a nagyságot. Ők azok, mert csak kicsinyek, szellemileg rövidlátóak, akik el sem tudnak képzelni embereket, akik talán náluknál különbek s akik a tőlük eltérő módon gondolkodnak és érznek.

Ők azok, akik felháborodnak azon, ha valaki a nekik megszokott dogmáról véleményyt mer mondani. Ők azok, akik szeretik a pletykát, mert ez a lélek kéjelgése, ők azok, akik szívesen szólnak meg mindenkit, mert így azt a látzatot kelthetik, hogy különbek mindenkinél, ők azok, akik belerugnak az olyan emberbe is, aki nincs utjukban, egyszerűen belerugnak, mert jól esik rugni, mert az efajta rugás is az elégedetlenség és fölény megnyugtató érzését keltheti bennük.

Oh, kicsinyes, közönséges lelkek, akik korrektek, akik nem csálnak meg senkit, akik nem csapnak be senkit, akik adókötelezettségüknek feltétlenül eleget tesznek. Ők a pontosak, a lelkiismeretesek, de ugyanakkor, amikor az efajta kérdésekben erkölcsösözöknök bizonyulnak, ők a kegyetlenek és kíméletlenek is. Mert száz percentes pedantériával rendelkeznek, tehát nem ismernek elnézést és nem ismernek megértést senkivel szemben sem.

Méltán főszereplőknek lehet őket nevezni s szívük érhálózatában kering a friss, a megértő, a nemes, a szép élet. Végeredményében sajnálni lehet őket, mert messzebb esnek az élettől, sokkal sokkal messzebb, mint az egyszerű, jó, ártatlan lelkek.

A HALHATATLANSÁG

a tudomány megállapításai szerint, nem üres fantazmagória többé. Az emberi társadalom évezredek óta hozzászólt a halál gondolatához, amelyet még azzal is kiegészített, hogy az öreg korral együtt jár a halál.

Ez az öntudat alatti értelem szuggeszciója. A szuggeszciónak ez a törvénye mindenütt érvényesül. Évezredek óta hozzászólt az emberiség ahoz a gondolathoz, hogy a megöregedés nyomában ott jár a halál.

Az autószuggeszció kérélelhetetlen hatalmát mi sem igazolja jobban, mint az, hogy az öreg emberek, rövidebb-hosszabb évkülönbséggel, tényleg mindig meghalnak. Nem azért halnak meg, mert ezt biológiai ok idézi elő, hanem azért, mert anynyira belenevelték magukba az öregség és halál időrendi és követ-

kezetes egymásutánságát, hogy e belenevelt, öntudat alatti gondolatnál fogva, a meggyengült szervezetben tényleg olyan rendellenességek állanak elő, amelyek szükségszerű következménye a fizikai halál.

A tudomány már régebben vitatta, hogy a halhatatlanság nem fantasztikus gondolat. Hires orvos tudósok kísérletileg beigazolták, hogy elméletben a halhatatlanság egy tényleg elérhető valami, ha a szükséges védelmi intézkedések fenforognak.

Dr. Alexis Carrel, híres francia orvostudós azzal lepte meg 1912-ben a francia orvostudományi akadémiát, hogy egy szívet, amelyet egy állat testéből kivett és izolált, hónapokig tartott életben. A szív életét persze az igazolta, hogy nem szüntette meg dobogását. Az akadémia tagjai hitetlenül rázták a fejüket, de kénytelenek voltak Carrel állításának igazságát elismerni, mikor a saját szemükkel győződtek meg arról, hogy a kiválasztott állati szív nemcsak hónapok, de évek múltán is még mindig dobogott.

A halhatatlanság tudományos terjesztői, ezen az alapon állítják, hogy az ember nem halandó. Ha ugyanis egy szívet, amely minden organikus összeköttetést megszakított a testtel, életben lehet tartani évekig, semmi ok sem forog fenn arra nézve, hogy miért ne lehetne ugyanezt megtenni az emberi szívről és pedig a test többi részével való kapcsolata idején. Organikus értelemben nincs különbség az emberi és az állati test és a szív között, tehát a párhuzamnak semmi sem mond ellent.

A baj nem is abban van, mintha ugyanaz nem vonatkozna az emberi szívre, mint az állatira, hanem abban, hogy mint fentebb említettük, az öntudat alatti ösztön folytán és az autószuggeszció ellenállhatatlan hatalmánál fogva, az emberi szervezet életfája kidől, mielőtt arra megérett volna. Valójában sohasem kellene kidőlnie, mert kellő óvintézkedések mellett sohasem érik meg erre. A halált mindig külső behatások idézik elő a növényvilágban és a természettudósok nem emlékeznek olyan esetre, hogy egy fa kidőlt volna másképp, mint külső, erőszakos behatások következtében.

Az állati és a növényi élet között alig van különbség, ha van egyáltalán. Ha tehát az állati élet különválasztott és minden káros külső behatástól megóvott állapotban tarthat a végtelenségig, ha a növényi individuumok csak erőszakos uton pusztulnak el, úgy jogosan tételezik fel a tudósok, hogy ugyanígy kell lenni az emberi szervezet, élet esetében is.

Az emberség tehát halhatatlan. Ha minden ember elég komoly, elég óvatos és elég lelkiismeretes volna ahoz, hogy életerejét prezerválja és ki tudná pusztítani magából azt az öntudat alatti szuggeszciót, hogy meg kell halni, akkor a több száz esztendő emberek járnának kelnének a fiatalok között éppen olyan vidáman és ruganyos fiatalosággal, mint a csak nemrég férfivá serdült ifjak.

A halhatatlanság tanát ilyenformán a tudomány kiemeli a fantasztikum köréből és a valóság világába helyezi. A tudomány állításának igazságát azonban mi, a kor vigyázatlan gyermekei, aligha leszünk képesek ellenőrizni.

Keresztény Gondolatok

Irja: FATHER CSAKTOERNYAI LÁSZLÓ.

A HARAG bennünk fizikai indulata, amely elfog bennünket akkor, amikor valami akarunk, vagy tetszünk ellenére történik. A harag tehát erkölcsi megítélés akarata, vagy tetszések igazságos, vagy meg nem engedett állapota szerint fogható fel és osztályozható.

Akaratlan, jobban mondva gyenge akarata emberek, ha valami bántja őket, ha valami ellenükre van, nem tudnak uralkodni a harag érzelmén; a harag indulata elragadja őket, elbűvölné, fölhevülnek, elyik-másik haragjában dühöng, toperészkel, tör, zúz, káromkodik, ordít, mint egy dühbe vadállat.

Egyiket-másikat fizikai körülmények befolyásolnak haragjukban: vérmérséklet, kolerikus természet, örökített ideges bajok. Ezek a társadalmi szocializáció méltó alakjai.

Nem tudnak a harag érzelmén uralkodni a nevelésnek, a gerinctelen jellemű, vallástalan emberek; akik nem tudják, hogy nem közvetlenül szükséges, hogy minden az ő akarata szerint kell, hogy történjen; akik nem tudják, hogy magasabb szempontok is számítanak, mint az egyéni indék, a tulajdonság szabadság; akik nem tudják, hogy a dolgok menete gyakran erkölcsös és igazságos elvek alapján kell, hogy menjenek; akik nem szánják, hogy a szer keze az Isten igazságos útján áld és sújt, az ő szer akarata szerint.

A haraggal szemben tehetetlenek a gyenge tehetőség, tudatlan, lusta emberek. Tehetetlenek a dolgokkal szemben s így tehetetlenségükben tehetetlen haragja gyűlöletnek, gyűlölet intenzív állapotos cselekedeteket. Tehetetlen emberek nem szoktak haragudni, mert azok igen könnyen elintézik magukat rosszakarata cselekedetével.

A gonosz szívű, rossz akarata emberek méltó haragjában bennük örömlélet, méltó haragján kárörvendnek. Ők azok, akik nem érzik fel nekik, mert tudják, hogy ha haragjukban nem sikerül, akkor ők haragudnak. Ez a legjobb ellenszer.

A HARAG erőssége az ÖNURALOM. A jól megnevelt akarat. A cselekedetek öntudatosága, a cselekedetek erkölcsi igazsága. Mivel emberek a sikerelenségek által, ha a kezesek által meg is vannak, csak újabb ambíciók nyernek. Összegyűlnek bennük legelőször is a hibát. Ha a harag erőse fel is támad, hatáson alatt nem cselekednek, nem beszélnek. Mindig alusznak egyet rája.

A SZELIDEG és a TURELEM erőnye azolona meg az akaratot legjobban a harag ellen.

De a szelidég, a türelem, az alázatosság nem petyhült érzések, hanem a megnevelt akarat és szocializáció gyümölcse. Ezek általában a világszerte és nem magára erőszakolt ellenségeik. Öntudatos világszerte, természetfeletti értékekkel szűzölés lelki nyugodtság, hatalmasan magasán jár fölény a méltoság, igazság, akaratlan, meggyőződéses világszerte felett. A szelidég, a türelem nem behatják létre a jámbor, de rossz irányban meggyőződéses; töhletlen élet, meggyőződéses hit, természetfeletti indokolt hűség; ezek harag szemben pedig milyen aprókká válnak gyarló emberi szavak, merő emberi hibákból táplálkozó földi bajok. Isten igéretét elvárják a rövid életű keserűségeket; s aki ezekben az igétekben nem tud hinni, az valóban saját útját járja, ha mérgében halogatók.

A becsületes, erényes, igazságos emberek legméltó kíméltványa a ment harag, amelynek legjobb ajánlata, hogy nem tartás nekik és mindenkor megbocsájtatható. De aki másképpen haragudik, annak — soha sincsen igazság!

Ezeknek csak egyet ajánlhatunk: — nézzetek a tükörbe.

Goethe gondolatai

Mindenkinek a természetben van valami, ami viselkedését keltene, ha szabadon nyílvánultna.

Nem mindenütt vannak békák, ahol víz van, de víz van ott, ahol békát hallani.

Ha az ember testi és erkölcsi valóján elgondolkodik, rendszerint betegnek találja magát.

Az ember nem volna a legelőkelőbb lény a földön, ha nem volna ahoz képest túlelőkelő.

Anyai ereje még váltig marad mindenkinek, hogy végrehajtsa azt, amiről meg van győződve.

Alig van oly közönséges dolog, amely ne tetszenék humorosnak, ha torzítottan fejezik ki.

ben aratta legmadonna kult modern Isten csak éretlen kapott naiv sal irt soroka löbb asszonya ott ültek este darabjának sz cseregték és t

Ebben az egy taláta, az, hogy a sz itt hagyta a szanatóriumos jel volt. Felmulva majd elgyötört. majd vissza hogy a szép most igen for rabját próbál

A darab 40 egyszer elmon volt. Egy férfi, de kibes szeretet és hal nos halála.

Barsné sok diot különösen riumban összer dorné a kis szemellátható valami szomorú

A szép Bar kis fiával. Zár teremtés volt. ideges, acélos elgyötört, sok teremtés állt a kék szeme olya nyektől égne. szimpátiával n

A FELESÉG

A "Vasárnap" számára,
írta Dánielné Lengyel Laura

BARSYNÉ egy nagy estélyen találkozott először Zádor Miklóssal. Még akkor élt benne valami forró rajongás a szereplő, a híres férfiak iránt. Zádor Miklós pedig éppen ebben az időben aratta legforróbb diadalait. Mintha a primadonna kultusz hanyatlásával ő ült volna be a modern Istenök örökébe. Zádor immár nem csak éretlen bakfisoktól és vénülő hiszteriáktól kapott naiv szerelemmel és nem naiv lángolással irt sorokat. Budapest legszebb és legkiválóbb asszonyai észrevették, foglalkoztak vele és ott ültek estéről-estére a színházban, hol az ő darabjának szerepeit szavalták, fuvolták, és eseregtek és menyörgöttek a színeszek.

Ebben az időben került össze Barsynéval és úgy találta, hogy a dolog pompásan halad. Mert az, hogy a szép, tulontul karesz asszony hirtelen itt hagyta a fővárost és Abbáziába ment egy kis szanatóriumos ház kurára, határozottan kedvező jel volt. Fél, menekül, viaskodik. Egy-két hét múlva majd meglátja, hogy hiába. És szédülve, elgyötört, a folytonos haretől kimerülve jön majd vissza. Zádor most éppen nem is bánta, hogy a szép asszony egyelőre esatázik. Neki most igen fontos és sürgős dolga volt. Új darabját próbálták a színházban.

A darab témája — mint ahogy Barsynének egyszer elmondta — az apai szeretet apoteozis volt. Egy züllött, haszontalan, romlott, beteg férfi, de kiben halhatatlanul lobog a szent szülői szeretet és habozás nélkül rohan kis fiáért a kínos halálba.

Barsyné sokat gondolt a darab témájára. Gondolt különösen most, hogy az abbaziai szanatóriumban összetalálkozott Zádor feleségével. Zádorné a kis fiával volt itt, egy vézna, sápadt, szemmeláthatólag angolkóros gyermekkel, kit valami szomorú fájdalommal imádozott.

A szép Barsyné gyakran látta az asszonyt a kis fiával. Zádorné sápadt, törekeny, sovány kis teremtes volt. Am a soványsága nem a Barsyné ideges, acélos kigyóvonalaihoz hasonlított. Egy elgyötört, sokat szenvedett, nagyon megijedt kis teremtes állt a szép asszonnyal szemben. Sötét-kék szeme olyan csillogó, mintha elfolytott könnyektől égne. A szép asszony nem valami nagy szimpátiával nézte az író feleségét, de lassanként

sajnálni kezdte, mint ahogy elgyötört, szenvedő gyermeket sajnál az ember.

Később barátságot is kötöttek. Azaz, hogy a szép asszony erőszakolta az ismeretséget, a szegény kis baba meg az ő tüdő, szelid alázatosságával elfogadta. Barsyné kedveskedett a gyermeknek, erre kigyult a sápadt kis arcra a forró szeretet lángja. Aztán emlegette híres, kiváló férjét, erre elborult a kék szempár, mintha valami homályos fátyol ereszkedett volna le rája.

Különös, ez az asszony soha sem beszél az uráról, — gondolta Barsyné, — pedig nincsenek haragban, hiszen mindennap levelet ír neki. Lassanként arra is rájött, hogy az asszony levelére feleltre ritkán jön válasz. Zádorné azonban leül és ír hűségesen.

— Ez a jóság, ez a szelidség, ez a türelem már utálatos, — gondolta a szép asszony, és pár napig haragosan kerülni kezdte Zádornét. Aztán megint csak visszament hozzá. Nem bírta, nem tudta elhagyni, ragaszkodott hozzá, mint valamibeteg gyermekhez.

Lassanként arra is rájött, hogy a kis halvány asszony azért nem beszél az uráról, mert fél, hogy valami panaszos, keserű szó csuszik ki a száján. Mert hogy erre is lett volna alkalma és oka, azt Mariska kisasszonytól, a házvezetőnőtől tudta meg.

— Komisz, hitvány ember az, nagyságos asszony. Egy fél éve itt sorvad, kinlódik a fia. Az asszony éjjel-nappal a beteg gyermekkel van és ő egyszer, egyetlenegyszer jött le hozzájuk... Akkor is egész nap kint kószált a strandon, az asszonyok után... Ez a szegény teremtes úgy járt-kelt itt, a szanatóriumban, mint egy kísértet. Az a gazember mintha csak azért jött volna le hozzá, hogy még jobban megalázza, elgyötörje.

Agyon kellene ütni az ilyen férfit, akármilyen híres ember is, vagy talán még jobb volna a lábainál fogva felakasztani...

Barsyné már nem hallgatta tovább, hogy a vérszomjas Mariska kisasszony milyen halálnevet javasol az irónak. Bement a szobájába, magára zárta az ajtót és az ebédhez sem jött le. Azt mondta, hogy nagyon fáj a feje.

Másnap reggel hallotta, hogy Zádor kis fia nagyon rosszul van. Telefonáltak az apjának, de nem jöhet, mert ma van a premierje.

Barsyné az ajkába harapott és türelmetlenül sétált a kertben. Aztán kiment a strandra és el-sétált egészen Voloseáig. Közben elmondta néhányszor, hogy neki ehhez a dologhoz semmi köze. Mikor visszafelé jött, leült egy pár percre a partra és a tengert nézte. Am a hullámokból is folyton egy elgyötört, kétségbeesett, halvány asszonyi arc tükröződött felé. Egyszerre érezte, hogy megnedvesedik a szeme és nagyon dühös lett.

— No, itt ugyan alaposan kireperáltam az idegeimet. Ezért a fényes eredményért kár volt ide jönnöm.

Visszament a szanatóriumba s bár elhatározta, hogy többet nem érdeklődik a dolog iránt, ez volt az első kérdése:

— Mit csinál a kis fiú?
— Valamivel jobban van, — mondta az orvos mosolyogva, — közvetlen veszedelemről nem kell tartani.

Barsyné beszólt Zádornéhoz:
— Jobban van a fiad!

A kék szempárban a boldogság tüze lángolt:

— Oh, sokkal jobban, — és idegesen hálálkodva szorította meg Barsyné kezét.

Barsyné bölintott és ott hagyta az asszonyt.

Aztán egyenesen bement a telefonfülkébe.

Másnap reggel korán kelt és kiment a kikötőhöz. A fiamei első hajó meg is hozta, akit várt, Zádor Miklóst.

Barsyné ott állt a parton. Merev és sápadt volt az arca. Zádor mosolyogva ment feléje, de amint merev, fehér arcát meglátta, ő is komoly lett.

— Ugylátszik, egy kis szomorú jelenetet keli bevezetésképen. Hiába, enélkül nem megy a dolog. Önagysága ezzel az ünnepléses arccal azt jelzi, hogy nagy küzdelmébe és fájdalomába került, amíg szerelme legyőzte akarátát.

— Köszönöm önnek, hogy ilyen jó hozzám. Hálás leszek egész életemben, mert megengedte, hogy eljöjjek.

Az asszony nem válaszolt és Zádor most a darabja sikeréről beszélt.

— Jól játszotta? — kérdezte a szép asszony.

— No-no, ment a dolog. De Tornyai jó volt, megértette, amit akartam. Züllött, léha rongy volt, de minden szaván keresztül izzott, hogy imádjá a gyermeket és kész vértanuhalált halni érte. A publikum megértette, felfogta interpretálását és meghódolt előtte. Óriási volt a hatás...

Most már ott jártak a szanatórium kertjénél. Az asszony hirtelen megállt és kemény, száraz hangon mondta:

— Zádor, én azért hívtam, mert maga talán nem is tudja, hogy a fia milyen nagy beteg. Vértanuhalált nem kell érte halni, de egy kis apai gondra szüksége van.

Zádor ajkába harapott. Valami éles, kemény választ keresett, de nem találta meg. Barsyné most a kert ajtóra tette kezét. Zádor egy pillanatra visszanyerte fenségességét. Szembefordult az asszonnyal és végig nézett rajta:

— Ezért hívatott!

Várta, hogy az asszony megrezzen, hogy elsápad, vagy forró vérhullám borítja el az arcát. Várta és biztosra vette, hogy még egyszer halmába kerül. De az asszony mereven, hidegen állta tekintetét.

— Biztos benne, hogy ezért hívatott!

— Ezért, — mondta fölemelt fejjel az asszony és nagy, sötét szeme olyan volt, mint a befagyott tó tükre: fagyos, kemény, kegyetlen és átláthatatlan.

REJTELMES KINCSEKET KERESNEK BUDAPEST MELLETT A HEGYEKBE

A TUDOMÁNY IS FOGLALKOZIK AZ ELTEMETETT VILÁG FELTÁRÁSÁVAL

A KÖZELEBBI időben nagyobb arányú régészeti kutatásokat rendeznek a tudósok Magyarországon egyik legszebb vidékén, Pilisszentkereszt környékén.

Bár Budapest közelében, a budai hegyekhez csatlakozó Pilis hegység aljában terül el ez a pazar természeti pompában ragyogó táj, kevesen tudnak róla azok közül, akik drága pénzen külföldön keresik a természet szépségeit s még kevésbé ismerik azokat a történelmi nevezetességeket, amelyek ehhez a tájékhöz fűződnek. Pedig valósággal regényes érdekességű események romladozó emlékei maradtak itt meg s még több van belőlük a föld alá rejtve, csak ember kell hozzá, aki mindezt kikaparja. S úgy látszik, most kikaparják. A tudósok figyelmébe a pilisszentkereszt emlékek felé fordul s talán kiderül az is, hogy nem is mese, amit a környék lakossága a barlangokba rejtett kincsekről hisz s talán nem is ok nélkül dolgoznak titkos éjszakákon a Pilis-hegy szakadékaiban és a Kakas-hegy hármass forrása mellett az aranyakkal és drágakövekkel teli kincseskamrákat kutatva.

A rómaiak idejéből, az Árpád-házbeli királyok korából, a hajdan itt letelepedett s ma már Magyarországból eltűnt pálos-szerzetesek idejéből maradt itt rengeteg emlék, amelyek kutatásával sokat foglalkozott egy derék néptanító, a kinek érdemes feljegyezni a nevét: Szücs Gyulának hívják. Az ő kalauzolása mellett járt a "Szabadság" tudósítója az érdekes vidéken, s amikor igen kevés nyomát látta a hivatalos tudósok ásatásának, annál több jelét fedezte fel az áso nyomoknak, amelyek a kincskereső népjelű munkájából származnak. Ezekről a rejtelmes kincsekről érdekes jegyzetei vannak Renkovits Gotthárd jezsuita páternek, aki megemlékezik bizonyos "értékkamará"-ról, amely Bonaventura fiai, a ferenc-rendi szerzetesek kincsesháza volt egykoron.

A régi irások szerint az "értékkamara" a Pilis-hegység Csév község felőli oldalán fekszik. Ha Kesztöle falutól kiindul és Budapest felé vezető gyalogúton haladunk a Pilis-heggyen, régi kut

nyomaihoz jutunk. Erről keletre, a gyalogúttól negyvenötöt lépve, találunk egy bükkfát, amelyre különböző nap- és holdjelek vannak bevésvé.

Ettől balra, körülbelül hat lépésnyire s itt rejtje a föld az "értékkamarát."

A "Földi kulcs"-csal nyithatjuk meg az ajtaját, s amikor belépünk, egy fehérhajú emberrel találkozunk.

Kérdezni fogja:

— Barátom, miért és hogyan jöttél ide?

Válaszold:

— Kedves öregem, keresem a szent kincset!

Erre egy másik kapuhoz vezet, amelyet nagy fekete kutya őriz. A kutya rádugrik, de te ne ijedj meg. Vess magadra keresztet e szavakkal:

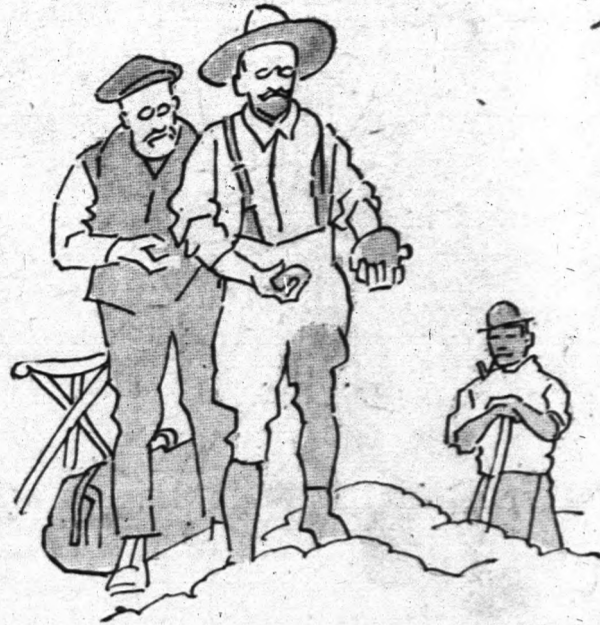
— Az Ur Jézus Krisztus keresztje erejénél fogva lépjetek félre rossz lelkek! Csak Juda és Dávid családjából származott fiai győzedelmeskedjenek!

A kutya megint rádugrik, de nem bánt, hanem egy másik kaput nyit fel. E kapunál elébe lép egy szűz és kulcsokat ad. Vedd el s nyisd ki bátran a harmadik kaput. Ott találsz a keresett kincset. Szedj belőle, amennyit csak magaddal vihatsz. Hanem arra ügyelj, hogy hátra ne tekintsz.

A régi jegyzetek írója itt hozzát teszi, hogy háromszor volt e helyen és mindig megrakva távozott. Ugy látszik, nem sajnálta másoktól sem a kincseket, mert még további rejtékhelyeket is árul el.

Egy másik bolthajtásnál — írja — a mint Pilisre érsz, találssz kutaeszkákat, ahol a marhákat itatják. Fél északi oldalon van az Inkó nevű rét, ahol a fű télen is nő.

Harminehat lépésnyire a kutaeszkáktól "Földi kulcs" felnyit egy pincét. Lépj be bátran. Világító eszközről ne gondoskodjál, mert világít az Ur. Szedj magadnak a drága kövekből annyit amennyit csak elbirsz. De vigyázz, hogy e

helyen negyedóránál tovább ne időzz!

Hozzáteszi, hogy itt két izben volt és drágaköveket is szedett. Egy karbunkulust Prágában Nepomuki Szent Jánosnak ajándékozott belőle. Azután így folytatja:

A harmadik bolthajtás e helytől jobbra esik, amint az ember kétszer egy követ el tud dobni. Itt áll egy bükkfa. Közéleben hatalmas kő. Vedd magadhoz a "Földi kulcsot!" A föld előtted felnyilik. A kő alatt ajtóhoz jutsz, a mely alatt négy tör fekszik, kettő fölfelé, kettő lefelé. Vigyázz, élére ne lépj! Itt tizenkét hatalmas kád pénzre akadsz, amlelyből három már üres. A megtöltöttekből szedj annyit, amennyit kívánsz.

A régi irás szerzője Renkovits Gotthárd páter — mint bevallja, — negyde magával volt. Megnevezi társait is: Dionisius Zerbes, Georgius Körber, Athanázus B. És folytatja az újabb kincseskamra leírását:

A negyedik bolthajtásu pince ott van, ahol a vörös papok laktak. Keresd azon a gyalogutat, amely Budára vezet a három bükkfa felé, ahol hatalmas szikla is fekszik. Három lépésnyire e sziklától eme "Földi Kulcs"-csal porhanyós földre akadsz. Itt üdvözlő egy fehérbe öltözött szűz. Mondd neki:

— Üdvözlég az Urban, oh hölgy!

Megszólít, majd megfenyít. Végül parancsolja, maradj állva. Ekkor a kincshez siet s ad annyit, amennyit Isten segítségével elvihatsz.

Az ötödik bolthajtásu pincébe Isten

malasztja nélkül. Az 1700. évben atya: társai vát becsukódott s v

Ennek közelében, szintén lyukat, amelynek kincs után. Meli alaku jel után.

Van egy téglányt már nehéz meg

A kifli alaku jelet találsz, pohánk hasonlót. Itt újból elé. Tövénel sok íkát szedhetsz. E tácska is van.

Igy beszélnek a azonban nem árulja érteni a sokat emléke alatt. Talán olyan ninesen összefüggés sejének varázsvilágá d ember is elkészít van, a környékbeli a kincsek hite és feltékenyén örököve tudja a vélt rejtékh

Kincsek egyelőre föld alól, de annál tö gazdag tárházának szentkereszt községert".

Itt, a Pilis-hegy k Szücs Gyula tanító fákkal és bokrokkal lyen állott egykor a Szüszről" elnevezett. bályait követő ciszter

III. Béla király h hazánkba 1184-ben B

Ezen a helyen 12 templomukat, amely tint a tatároktól egy. Nagyon szeretett org szott, mikor a tatárok tek. Egy fülkébe me tatárok az orgonát a ni, előrohant egy gyv A tatárok azt hitték, elevenedett meg és r a templomot.

IV. Béla király ala templom a pálosok v a "Szentkereszt reme A barátok hosszú fe rülnyirt hajjal és na akik tudományokkal tak, mint földmivel gyedüli magyar szo bnsék esztergomi ka A tatárjárás után

EK
EN

malasztja nélkül senki be nem léphet. Az 1700. évben ment ide két jezsuita atya: társai várták, de a pince utának becsukódott s vissza nem térhettek.

Ennek közelében találsz egy mohával benőtt, szintén megjelölt sziklát, alatta lyukat, amelynek fenekén kutathatsz a kincs után. Mehetsz beljebb is egy kifli alakú jel után.

Van egy téglánnyal jelölt hely is, de azt már nehéz megtalálni.

A kifli alakú jeles helyen magoeskákat találsz, pohánka vagy buzamaghoz hasonlót. Itt újból szikla kerül szemed elé. Tövével sok ilyen értékes magoeskát szedhetsz. E szikla közelében kutaszka is van.

Igy beszélnek a régi irások, amelyek azonban nem árulják el, hogy mit kell érteni a sokat emlegetett "Földi kulcs" alatt. Talán olyan kulcsot, amely még ninesen összefüggésben a barlangok belső világával, s amelyet a földi ember is elkészíthet. Akárhogyan is van, a környékbeli nép körében ma is él a kincsek hite és minduntalan ásnak, féltékenyen őrködve, nehogy más is megtudja a vélt rejtékhelyet.

Kincsek egyelőre nem kerültek elő a föld alól, de annál több régi emlék. Ezek gazdag tárházának mutatkozik a Pilisszentkereszt községében lévő "Klasmont kert".

Itt, a Pilis-hegy keleti lejtőjén — szól Szücs Gyula tanító magyarázata — a fákkal és bokrokkal teljesen benőtt helyen állott egykor a "Pilisi Boldogságos Szüzről" elnevezett, Szent Benedek szabályait követő cisztercita apátság.

III. Béla király hozta a cisztercitákat hazánkba 1184-ben Burgundiából.

Ezen a helyen 1230 körül építették templomukat, amelyet a hagyomány szerint a tatároktól egy barát mentett meg. Nagyon szeretett orgonálni és éppen játszott, mikor a tatárok a klasmontba törtek. Egy fülkébe menekült, s amikor a tatárok az orgonát akarták szétrombolni, előrohant egy gyertyagyújtó ruddal. A tatárok azt hitték, hogy egy szobor elevenedett meg és rémülten hagyták el a templomot.

IV. Béla király alatt a klasmont és a templom a pálosok vagy Fehér barátok, a "Szentkereszt remetéi" kezébe került. A barátok hosszú fehér köpenyben, körülnyírt hajjal és nagy szakállal jártak, akik tudományokkal éppúgy foglalkoztak, mint földműveléssel. Ez volt az egyedüli magyar szerzetesrend, amelyet Özsék esztergomi kanonok alapított.

A tatárjárás után több társával a pi-

lisi hegyek közé vonult, mint remete.

Később a rend hatalmasan fejlődött s nem kevesebb, mint százötven rendháza volt az országban. A pilisszentkereszt templomot 1286-ban újból építették s ezüst orgona szült benne, amelyet Mátyás király ajándékozott.

A gyönyörű kert közepén, halastavak mellett álló klasmontot szívesen látogatták meg a királyok is.

Imre herceg helyezte el a kereszties háború céljaira szánt kincseket.

IV. Béla és a főurak lányai ide-jártak gyönni.

A templom alatt fekszik II. Endre meggyilkolt felesége, Gertrud királyné, itt pihen a király anyja is s ide menekült Visegrádról Zách Klára.

Azután szomorú napok következtek a templomra, Kun László hadai feldúlták. A király azonban megbánta tettét és gazdag javadalmaiból itt épült a leg szebb Árpádházi bazilika.

A török világ alatt azután ismét elpusztult a kolostor és templom, amikor egy barátot el is égtek. Többé azután nem is épült fel.

Szomorúan álltunk a letűnt idők helyén, ahol a tó helye, a templom, kolostor és a többi épületek alapfalai és a vízvezető csatornák most is láthatók.

Szücs Gyula és mások padlócserepeket, vörös márványlapokat, oszlopokat,

magyar pénzeket, faragott köveket, díszes oszlopfejeket, záratokat, emberi csontokat mentettek meg, amelyeket a földmunkák alkalmával találtak az emberek. De találtak urna-cserepeket is, amelyek az ősembertől származnak. Csodálatos, hogy mindezek után komolyan alig kutatott valaki, míg végre Szücs Gyula unszolására dr. Gerecse Péter régész-tanár ment ki a Műemlékek Országos Bizottságának megbízásából. Rövid ideig tartó ásás után sok érdekes dolgot ta-

lált, de a kutatást nem folytatta s időközben meg is halt.

Pedig ez csak egy része a környék nevezetességeinek. A Pilisszentkereszt

közleében lévő Pilisszentkereszt sűrűn fordulnak elő a rómaiak idejéből való nyomok.

Sok faragott követ találtak itt az emberek, de arra használták, hogy beépítették a házukba téglá helyett.

Egyik-másik falusi házikó falából, amint a vakolatot megvakartuk, előtűnt a római kőcsocka. Meg lehet állapítani, hogy sírkövek voltak: gladiátorok emlék kövei.

Ezen a vidéken ugyanis valaha nevezetes gladiátor játékokat rendeztek a rómaiak.

És beljebb, a pilisi hegyekben ott a regényes "Ördög-lyuk", amelybe le lehet ereszkedni. Tizenöt méter mély és folyószerű üregek ágaznak ki belőle. Az "Ördög-lyuk"-tól délnyugatra eső barlangnyíláson az "Ördög-barlang"-ba érünk, ahol epekkövekből van a menyzet.

Nagyon sokan kutattak itt már az elmenekült barátok kincsei után.

A kincskeresők mélyen befurakítottak egy helyen és azt mondják, vasajtó zárja el az utat.

Az üregből rothadt templomi ruhákat, arany-, ezüst- és rézpénzeket hoztak fel, de az igazi kincset még mindig nem találták meg.

Nem kevésbé érdekes hely a "Klasmont-pusztá" és a "Simon halála" nevű szikla, amelyben mély üreg van.

Itt élt Simon főpap, akit — amikor klasmontjának kincseit nem akarta előadni — a tatárok a szikla tetejéről a mélybe dobtak.

A "Zsvány szikla" és a "Zsvány barlang", ahova igen sok haramia menekült, is sok titkot rejt.

Csodatévő varázst tulajdonítanak a "Szent-kut"-nak, ahova az egész környék népe bucsura jár.

Némelyek fehér galambot láttak a vízében fürdeni, mások Szűz Mária képét látták benne.

Ha most a tudományos kutatások megindulnak, sok érdekes történelmi emlék feltárására van kilátás.

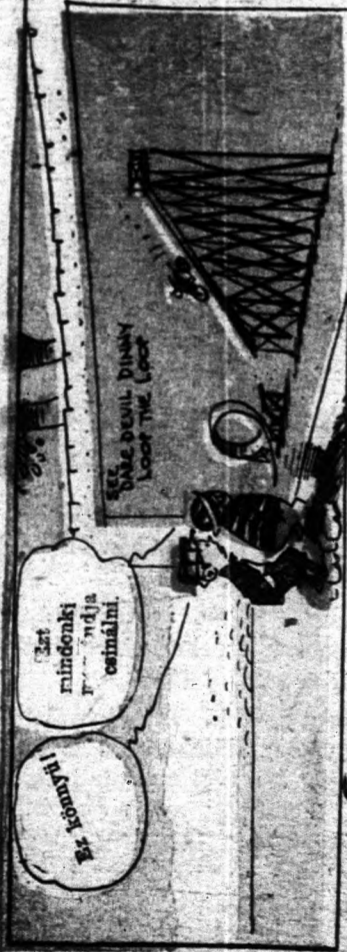
Ha nem is a kincseskamrákat találják meg, de találnak más értékeségeket, amelyek a régi magyar történelmet világítják meg és így mégis csak kincseket érnek.

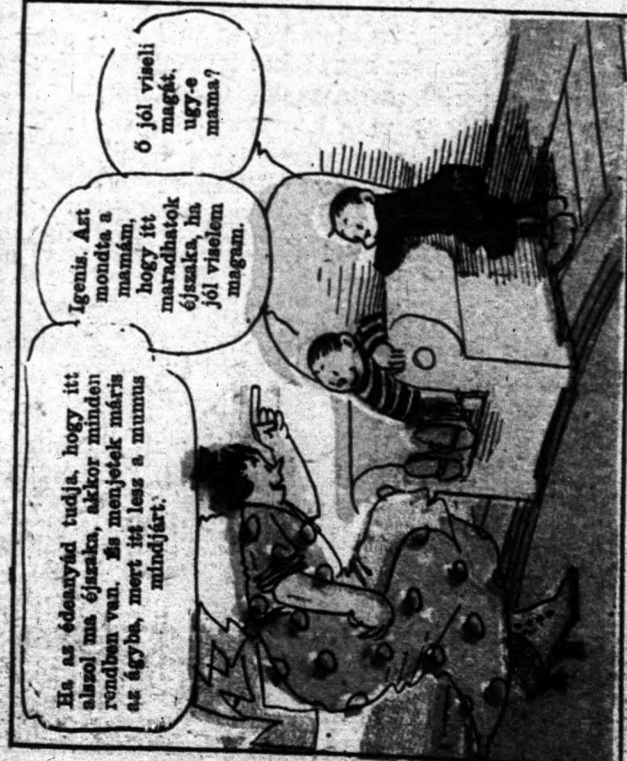
A VASARNAP NAGY HUMOROS OLDALA

Regizőktől
Gene DyRnes

Csintalan Peti & Kalandjai

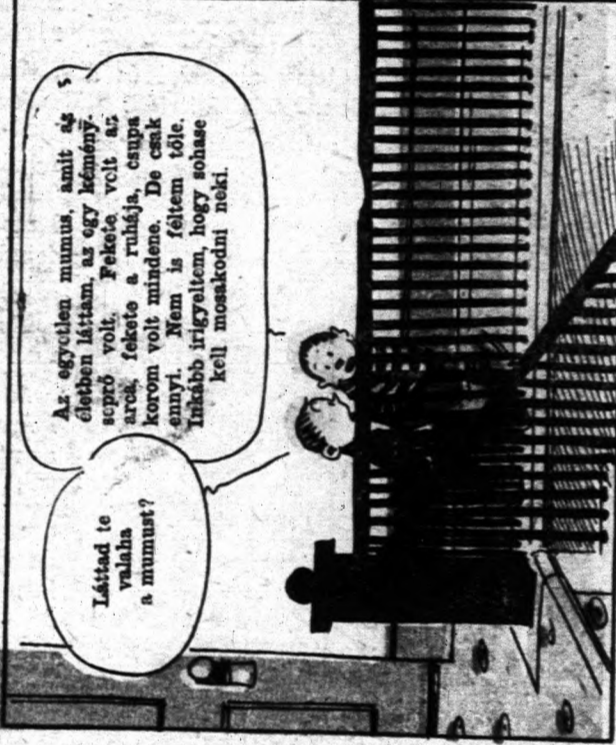
Ez komoly!
Ezt mindenki
felfigyelnie
kell!

Ha az édesanyád tudja, hogy itt alszol ma éjszaka, akkor minden rendben van. És menjétek már is az ágyba, mert itt less a mumus mindjárt!

Igenis. Azt mondta a mamám, hogy itt maradhatok éjszaka, ha jól viseltem magam.

Ó jól viseli magát, ugye mama?

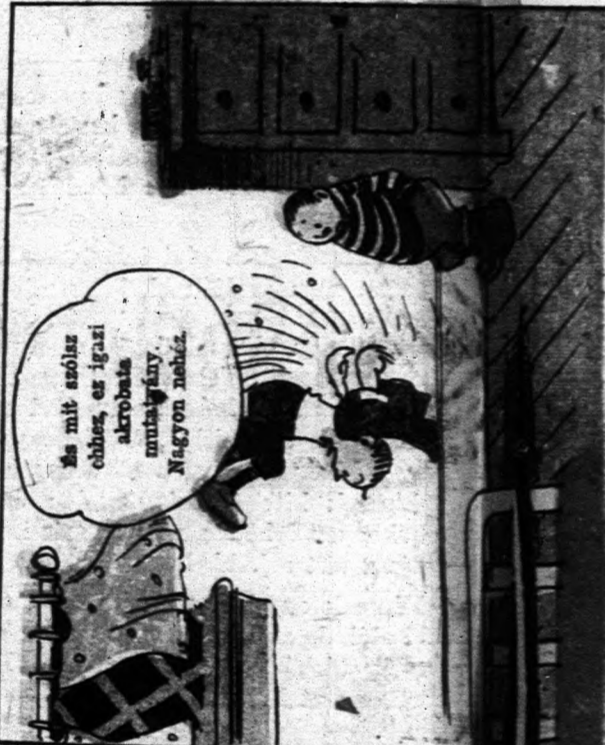

Láttad te valaha a mumust?

Az egyetlen mumus, amit az életben láttam, az egy lélemlény-szerű volt. Fekete volt az arca, fekete a ruhája, csupa korom volt mindene. De csak annyi. Nem is félttem tőle. Inkább irigyeltem, hogy sohasem kell mosakodni neki.

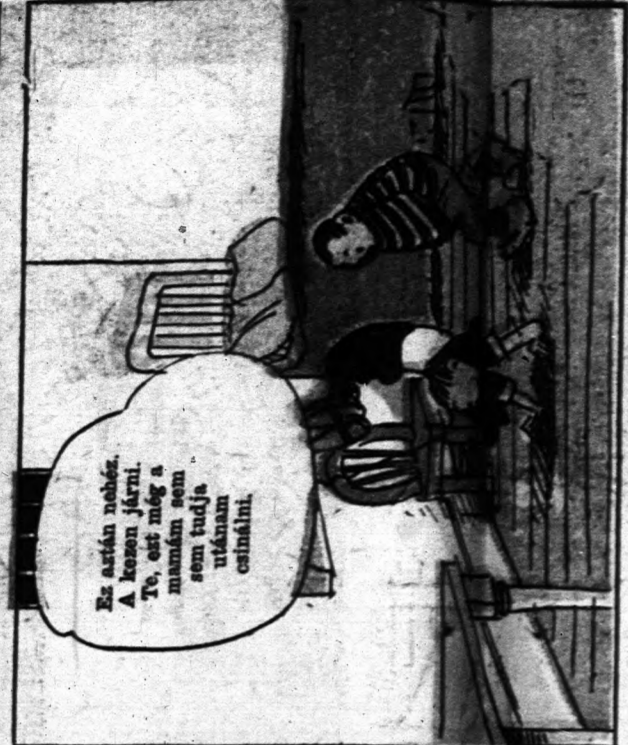
Még egy művészt is láttem, aki ezt sokkal gyorsabban megcsinálta. Mi?

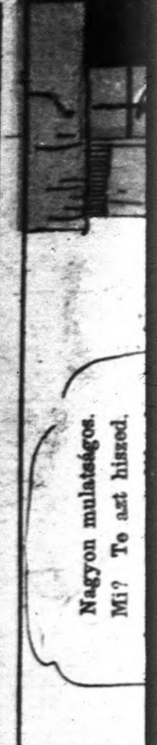
Is mit szólsz ehhez, ez igazi akrobata művésztársam. Nagyon nehez.

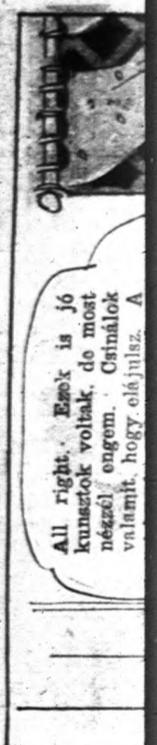
Láttad már, hogy milyen nagyserien tudok cigánykeresket húyni. Nézz csak!

És aztán nehezt. A keszen járni. Te, ezt még a mamám sem tudja utánam csinálni.

Nagyon mulatságos. Mi? Te azt hiszed,

All right. Ezek is jó kuszatok voltak, de most nézzél engem. Csinalok valamit, hogy elájulsz. A

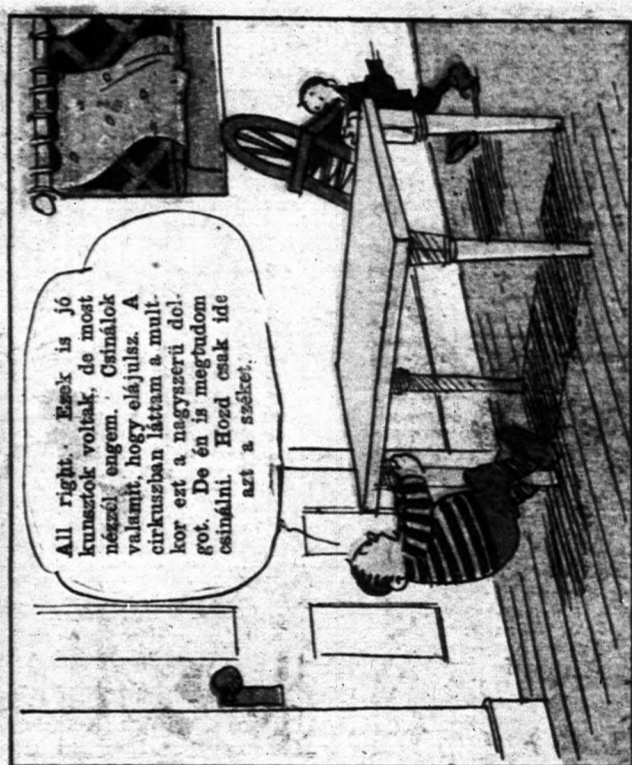
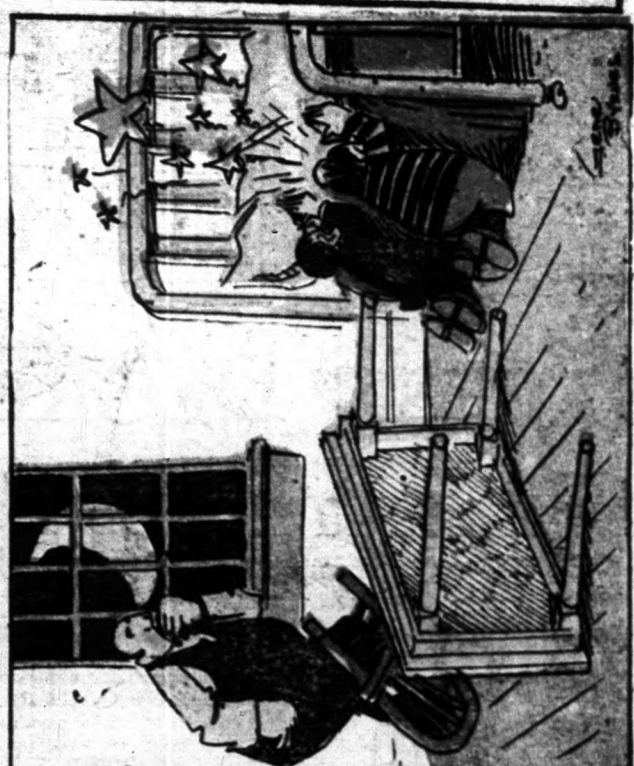

Ez pedig a leg...

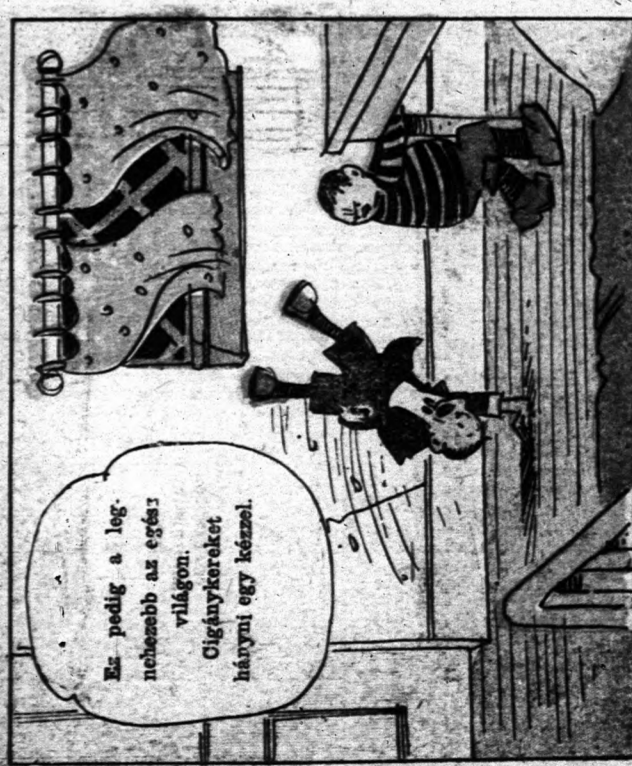

Nagyon mulatságos.
Mi? Te azt hiszed,
hogy most mindjárt le
fogok esni, de éppen
az a vicc, hogy nem

All right. Ezek is jó
kunsztrók voltak, de most
nézzél engem. Csinálok
valamit, hogy eljussz. A
cirkusban láttam a mult-
kor est a nagyszerű dol-
got. De én is meg tudom
csinálni. Hozd csak ide
azt a széket.

Ez pedig a leg-
nehézebb az egész
világon.
Cigánykereket
háynyi egy kézzel.

Copyright, 1933, New-Kerite Corporation

BUDAPEST LEGRÉGIBB KÓRHÁZA

A 125 ÉV ELŐTTI RÓKUS KÓRHÁZ PEST ÉS BUDA ELSŐ KÓRHÁZAI

1686 szeptember másodikán szabadult föl Budavára a másfél százados török uralom alól. Petneházy Dávid vitéz hajdú élen volt az első, aki megmászta a falakat és belépett az ősi Buda újra magyar földjére.

De az egykor gyönyörű város, mely Nagy Lajos és Hollós Mátyás királyok alatt a tudomány és művészet központja volt és minden errejáró idegen csodálatát felbresztette, most romokban hevert és füstös köhalommá lett.

A romok egy ideig jóformán lakatlanok voltak. A régi keresztény lakosság a sok ostrom alatt kiköltözött a városból, a törökök pedig a meghódítás után szint elhullottak, részint elmenekültek. Így csupán katonaság táborozott a romok között Beek Menyhért Lipót báró parancsnoksága alatt.

Az ujjáépítés és telepítés királyi rendeletre történt. I. Lipót király kinevezte ide a királyi kamarai igazgatóságot és ennek elnöke, Werlein János István irányította a település nagy munkáját. Az első telepesek jóformán mind idegenek voltak, leginkább németek, de akadtak csehek, rákok, horvátok is szép számmal. Magyar család csak egy volt, a Salgáry Péteré, aki utóbb Buda városának második polgármestere lett.

A telepesek nem voltak egészen szegény emberek, mert bár a telket, a romokban levő épületeket jóformán ingyen kapták, egy esztendő alatt a sajátjából mindenkinek föl kellett építeni a házat. A polgárjogért 5 forintot kellett fizetni.

Azért nem volt valami sok a lakos. 1688-ban a Várnak a Vizivárossal együtt 600-700 lakosa lehetett és a város mindössze 98 házból állott. De a város gyorsan fejlődött. 1696-ban már 427 házról tudunk, 1714-ben az összeírás már 8950 lakost állapít meg. Pestnek akkor még csak 2700 lakosa volt.

Jóléti és egészségügyi intézményeket még nem igen teremtet az új város. A kényszerűség vitte rá, hogy ilyesmire is gondoljon.

Ebben az időben pestisjárvány pusztította végig Magyarországot. Szegeden már 1708-ban kezdett dühöngeni, Pesten és Budán azonban csak 1710-ben lépett föl a járvány. A pestises betegek elkülönítésére és elhelyezésére állították föl Budán az első kórházat, a mai régi Szent János kórház helyén, ebből fejlődött ki idők folyamán Budapestnek e legrégebb kórháza.

A budai tanács határozatára házat építettek a várfal tövében és egy asszonyt rendeltek ki, aki bejárta a várost és könyöradományokat gyűjtött a kórház számára, ebből tartották fenn az új intézményt.

A pestisjárvány Budán erősebb volt, mint Pesten. Mert amíg előbb a pesti betegeket is Budán helyezték el, később nem volt már hely számukra és Pestnek külön kellett betegeinek ápolásáról gondoskodni. Az igaz, hogy Pestet nagyon megkímélte a járvány, mert mindössze 12 ember halt meg benne. Ennek emlékére építették a Szent Rókus kápolnát.

Budán a járvány elmúltával sem szűnt meg a kórház. Részen elagott szegényeket telepítettek bele, de volt helyük a betegeknek is. A kórház a polgári lövőház területén épült és volt helye a terjeszkedésre. Megint a pestisnek kellett közbejőnie, hogy a kórházat fejlesszék. 1738-39-ben a délvidéki háborúval kapcsolatosan újra kiújult a pestis és megint végigjárta Magyarországot. Budán a pestises betegek anynyira elszaporodtak, hogy a régi kórház nem fogadhatta be őket. Azért egyelőre a polgári lövőházat is lefoglalták erre a célra, úgy, hogy a polgárok szinte három esztendőig nem gyakorolhatták magukat a puska kezelésében. Pedig ez nemcsak szórakozás volt, hanem hazafias kötelesség is, hiszen a város katonai védelmében nekik is kiosztott szerepük volt és ezért a lövődözsében is ki kellett magukat képezni.

A járvány elmúltával Buda város tanácsa rendszeresen kezd gondoskodni kórházáról. Elrendeli, hogy beszerzésekre havi nyolc forint adassék. 1755-től kezdve ezt az összeget havi tíz forintra emeli. Ekkor a kórház még csak kis földszintes ház volt négy szobával, melyekben 12 elszegényedett budai polgár is elhelyezést nyert.

A kórházban elhaltak temetéséről a város négy éjjeli óra gondoskodott. Főszállások csak az elhunytak deszkáit és szüzeket volt szabad és foglalkozásukhoz képest éjjel temettek. Az 1739-iki pestis járvány idejében elég sok dolgok akadt, mert ekkor mintegy kétezer ember halt meg a járványban.

A kórház orvosa a város tisztis orvosa volt. Nemes adakozók alapítványai egyre növekedtek a kórház vagyona. Ide építették bele 1735-ben Nepomuki Szent János tiszteletere a kis kápolnát, mely ma is megvan és a melyről a kórház később nevet kapta. A kápolna nem fényes, de kedves művészi munka, mely a tizenötszázad század izlésének szép emléke.

Mihelyt a kórház működése állandósult, a város vezetői mindig jobban gondoskodtak rendszeres ellátásáról. Lev minden beteg részére naponta három krajcár ellátási díjat szavazták meg, ezen kívül az ápoltak az esztendőnek tíz nagy ünnepein még külön két messzely bort, ebédre főzeléket, vacsorára rántott levest kaptak. Egyébként, tekintettel arra, hogy a betegek a három krajcárból magának kellett ételmét megszereznie, nem élhettek valami jól szegények.

A három krajcár, a budai tanács, a század második felében, tekintettel a növekvő drágaságra, hat krajcárra emelte föl. Ekkor már a kórház látta el öböl betegeit és négyféle ellátást.

Az első fokozat naponta négyszer tézfás vagy zsemlye leves vagy árpkással. A második fokozat ugyanaz és hozzá még szilva, tojás és fél krajcárért zsemlye. A harmadik fokozat főzelék, borjú vagy juhás becsinált és félkrajcárért kenyér. A negyedik fokozat leves, főzelék, borjú vagy juhás mártás nélkül és fél krajcárért kenyér. Ezen kívül volt még egy kiváltságos fokozat: leves, főzelék, fél font marhahús, másfél krajcárért kenyér és félmesszely bar.

A kórház fejlődésére döntő jelentőségű volt az, hogy Mária Terézia a Pázmány Péter által Nagyszombathán alapított egyetemet 1777 február 10-án kelt döntésével Budára helyezte át.

A budai egyetem 1777 november 3-án kezdte meg az első iskolai évet. Ezzel a János kórház a tudomány előkelő hajlékává lett, mert az egyetem orvosprofesszorainak vezetése alá került. Ez a virágzás azonban csak rövid ideig tartott, mert az egyetemet II. József hat év múlva Pestre helyezte át, de a budai polgárok nem akartak elmaradni Pest mögött és rendszeres, megfelelő kórházat akartak építeni. Pesten ugyanis megépítették a Rókus kórházat és azt 1798 májusában napokig tartó nagy ünnepek és vigaszok között felavatták. Azért Kalmárczy Ignác városbíró vezetésével megvetették az új, nagy kórház alapjait és 1820-ban fel is avathatták. A budaiak versengés büszkeségét mutatja, hogy amint a pestiek tizenegy hónap alatt építették meg a Rókus kórházat, ők is ugyanannyi idő alatt emelték föl a Szent János kórház épületét.

Az első emelet szegényházu szolgálta itt nyolc férfi és három nő állott gondozás alatt. A földszinti termekben volt a kórház. Az első évben összesen 173 beteg állott ápolás alatt. Ezek közül százhat gyógrultan bocsátották el, 28 további kezelésben maradt, 45 pedig meghalt. A halottak szállástikája azért ilyen nagy, mert bele vannak számítva azok is, akiket az utcáról holtan hoztak be, szokásban volt azokivül, hogy a kített és meghalt csecsemőket, azt a városban elhalt családokat is behozták eltemetés végett.

Amíg a kórház berendezése és teljesítő képessége így emelkedett, az orvosi kezelés sok kívánni valót hagyott. Nemcsak azért, mert egyetlen tudomány sem fejlődött

anyit az otolsó száz esztendőben, mint az orvosi tudomány és a száz évvel ezelőtti gyógyítás valami óriási előtti eljárásnak látszik, hanem az helytelen rendszer volt gyakorlatban, hogy a kórházi kezelést a városi orvosok havonként felváltva végezték, úgy hogy ha az orvos egy teljes hónapban keresztül is gyógyított egy beteget, a következő hónapban más orvos kezébe került. Így a gyógyítás eredménye sokszor kétségessé lett.

A kórház beteget között azonban igen kevés volt a budai. Aki csak tehette, otthon gyógyította magát, sőt bizonyos szegény is volt az polgár emberre, de az egész családra is, ha valaki a kórházba jutott, mert ez a teljes anyagi tönkrejtése jele volt.

A kórház felvételi jegyzőkönyveiből látszik, hogy a történelmi események is ayomot hagytak a kórház történetében.

Igy 1849 május havában, amikor Görgey Budát ostromolta, a kórháznak is utj bejött lettek.

Május 5-én hozták be az első két honvédet, Pábián Sándort és Tevely Józsefet. 6-án már több sebesült honvéd került be, velük együtt egy halott honvédet is hoznak. Ettől kezdve egyre növekszik a kórházban ápolott honvédek száma. Legerősebb nap május 21-ike volt, amikor Görgey egy hatalmas rohammal elfoglalta Buda várát. Ezen a napon 72 sebesült honvédet hoznak be, ezen kívül még 36 halottat. A következő napon már csak néhány sebesültet vesznek föl, néhány nap múltán már újra visszazáruk a kórház régi rendeltetésébe.

A kórház felvételi naplója kezdettől fogva német nyelven volt vezetve. Érdekes, hogy épen az elavomatás idején, az ötvenes években kezdik magyarul vezetni a naplókat, bár meglátszik az iráson, hogy nem magyar ember írja. Hiszen akkor Buda lakossága túlnyomó részben német volt, de a magyar lakosság ezekben a nehéz időkben színtállásra köszserítette a budaiakat.

Azóta a hatalmasan fejlődő Budapest, a kor szükségleteinek megfelelően, számos hatalmas kórházat épített. Mégis bizonyos megatottsággal olvassuk az ember dr. Guszman József kis könyvét, melyben a magyar főváros első kórházának történetét nagy gonddal és nagy szeretettel megírta. Mert az emberi jószág az az alkotása kellemesebb emlékeket ébreszt az emberben, mint a történelem sok véres tette.

K. K.

...Legjobban mégis emlékszem... Nem mondok anyóra is, ki mindig ott egy foszladozó öreg karos na-foltos kezét folyton nyugtatta, mintha a bot folytatása s mellyel gyam miért is csak bottávolság ledni s mikor már eltem is még sokáig kerültem mutogató karosszéket, me emlékszem Baji bácsira bajuszt áhítatos tisztelet dig s aki azzal ijesztgetet viszi kicsi hugomat... E emlékszem: a Vacak kuty lyára, akik állandóan had sal, — meg Mari néni... sokáig azt hittem, hogy az dig ölébe kapott, ha meg Csada urra, aki krajcárt a tem — de mégis legjobban emlékszem...

Gömbölyü arcú, mosoly emberke volt ez a léggömb ténfergett az iskola körül. étakertjében, a hidon tul. öbb volt a gyerek, mert vevői... sok-sok szines meg zöld és sárga — léggö en. A léggömbök vékony ollak köve s vidáman fic gy csöpp szél sem fujt, er, hogy jobban felhívja elmét portékájára, — m íneg másik végét kötötte rgrántotta... Így esábitó kumot, melynek minden rveről ismerte s csak t gy Janesi, Gyurka, Pistá mert a léggömbös ember ároltam nála. Nekem s som, amennyit egy léggö egy sohasem ért az o s bácsi keresztneve men nyenire szerettem volna. Mikor délutánokint kijő ár ott állott a kapuban. Enk:

— Megerkeztek a való k! Pista, Gyurka, Janesi. Ilyenkor én fájo szívve k a távolból néztem, hogy tlenül ugrándozó szines gy Gyurkának, meg Janes em öldött le egyet sem. ott a vevői közé... en soha... És mégis nek adogabb perceimet, mert ítam kimenteni Erzsikét a hullámaiból... csak az tem hössé az Erzsike sz árdogtalanul és reményt írt emlékszem legjobban...

Kilenc éves voltam akkor írtam és — mondom nyentelenül szerettem... em, egy osztályba jártam k és a lányok együvé já vtiák...

Már nem emlékszem, hogy rna — de talán mégis sz eme, avagy sötét, — de k arra emlékszem, hogy em. De — persze — nem nem valamennyien, akik v lyba, a Fürst Muki, a Sug y Pityu is, meg a többi, k k, mint a rossz tanulók, k okban volt a helyük... D kolt valami reménye, hogy k az egyik jó tanuló volt, a k írt, a harmadik jól tudott k kszáival meg tudta nevette k nekem a legkevesebb e ha nem szégyelném, nyiltan egyáltalán nem tudtam a lá ni... Csunya, szeplős és véz na hajamat, mely soha sem ra vágva, mint a többieknek rralit vörösnek is lehetett m valami jó tanuló sem, hogy Sarolta néni dicséretei emelt k s amit nem váltam ki k írtam érdeklődést kelteni k eress szünetekben sem. N esedesen félrevonultam a k írtam s gyáván kerültem a

szelgetni... s ha eljön az ideje, a maga felesége leszek.

Az anya jóváhagyólag bólint s én kezét csókolok.

Boldogan térek baza barátságosomból, nem szólok senkinek hőstetteimről s megadással türem, hogy jó anyám üszessidjon később maradásom miatt!

4.

Ismét itt járok a kis város, keskeny, görbe utcáin, honnan rég elvitt a vágy, elszakított az élet, elsodort forrongó ifjúságom. Sok-sok fakult év pergett le azóta szomorú életem fájáról, barna hajamban itt-ott már ezüstösen esillan egy-egy szál s mellettem, jobbkezembe csimpaszkodva, már kis fiam topog, bugdácsol a rossz kövezeten. Az ósdi, alacsony házak, a poros akácok, a karcsu torony mint régi, kedves ismerősök köszöntenek és én kissé elfogultan magyarázom okoszemű kis fiannak:

— Amikor apukád is olyan kicsi volt, mint te, itt járt ezeken az utcákon, ezek között a házak között. Ismert minden követ, minden fát, minden zugot, mert sokat esvargott. És ismerte azt a nagy folyót is, meg ezt a nagy fahidat, melyen most megyünk, mert ezen is sokat járt.

Igy magyarázgatok, de a gyerek egyszerre csak nem figyel rám, hanem nagy, esodálkozó szeme a hid tulsó vége felé mered.

— Nézd, apuka — szól lelkesedve — ott van a léggömbös bácsi!

Arra tekintek. Az ember nem is látszik, mert most is, mint hajdan, körülveszik a vásárlók, az apró gyerekek s velük együtt a büszke apák, boldog anyák, kacér nevelők... Csak a nagy csomó színes léggömb látszik, amint a tömeg fölött szabadulni vágyó türelmetlenséggel libeg ide-oda a vékony, hosszú spárgán... Szép, nagyrafuajt vérvörös meg égszínkék meg füzöld léggömbök...

— Akarsz te is egyet? — kérdem a gyereket.
— Nagyon szeretnék — szól egészen fölhevülten.

Arra tartunk. Amint közelebb érünk, már látom az embert is. A régi, mosolygós szemű, kerekarcu, karikalábú léggömbös bácsi. Mintha csak tegnap láttam volna utoljára. Most is olyan vidám-hangos, mikor a portékáját kinálja:

— Megérkeztek a valódi amerikai léggömbök! Vegyél Pista, Janesi, Gyurka!

És mind kevesebb lesz a színes golyó s nekünk várunk kell, míg ránk kerül a sor, annyi a vevő. Végre a gömbökkel együtt fogynak a vevők is s már csak egy karcsu, magas, szőke asszony áll előttünk. Kékszemű, szőszke, boldogan mosolygós, kislányának vásárol. Amig válogat, nézem az arcát, a szemét. Mintha ismerném valahonnan, mintha láttam volna már valahol...

Most az asszony fizet, megfordul, rámnéz s tekintete elmélyedve pihen meg arcomon. All és néz, néz, mintha emlékeiben kutatna. De a boldog kislánya, kinek kezében vidáman libeg már az égszínkék golyó, türelmetlenül unszolja anyját:

— Gyerünk már, mamuska.

Az asszony elindul.

Én utána fordulok.

— Vajjon hol láttam? — tépelődöm. — Vagy talán csak hasonlít valakihez, akit valahol, valamikor láttam?...

— Mehetünk, apuka, — szól rám boldogan a fiam, kezében egy harcisan vörös léggömbbel. Fizetek s aztán mi is tovább megyünk...

AZ EMBER TRAGÉDIÁJA

A magyar dráma irodalom klasszikus kincse. Madách Imre születésének századik évfordulója

A "Vasárnap" számára, írta: Tamás Ernő

A FAJDALMAK által felszántott szív termőföldjéből kelnek, nyílnak a magasságok felé a legnemesebb, sokszínű virágok. Madách Imre nagy érző szívét a sors ekéje, mély fájdalom-barádsággal dulta fel s ezek a nyitott sebek haláláig nem hegedtek be, de megzendítették lelkében a szépség hárfáját és a bölcsesség mélyhedőjét, hogy az ember tragikus létküzdelmének örök értékű hősköteményét énekelje. Az élet fájdalommal teljes, az érző szívű ember a piaci zsivajba sodortatva, gyermekléptekkel mindvégig egyedül, üldözötten futja meg tövises útját. A káprázatok álom-fejedelmességéből a valóság golygóhájára viszi keresztutját, mert a Madách Imre számára mindig kálváriás az élet üvényé. Minden gondolkodó és nagyszívű ember végig vilárossza lelkében az ember tragédiáját a maga életében, ideálok világában növekedve, a cinizmus virágainak fekete kertjébe lép és folytonos csalódások, tévedések, megcsalások keserves passzióján keresztül jut el a sírgödörig. Az utabbi ember tragédiája sokszorosan nagyobb, mert a többezer éves kultúra történetének terheltségével minden korok fejlődésén keresztül juthat csak el a bölcs belenyugvási, vagy a lehallásig. A nőgrádmegyei Alsó Sätregova nemesi házából indult el az élet piacára a tragikus hős s egyéni életének korszakait híven a történelmi korok párhuzamában győztesen végig.

A pártos arkangyal karjába kuleselődva, fantomokkal viaskodva lépett az életbe, mint minden gondolkodó ember, akit már kora ifjúságában örök igaztószerként kísért a lét céljának, titkának kutatása, a végső ok, a nagy miért. Embertelenség, eszmék sugárzó fényénél indul az élet és a közélet küzdelmeibe, hiszen az ő egyiptomi rabszolgasága siklott a mindenek nagy életjogáért: "Milliók egy miatt" és erre hív a rabszolgaság fájó szava is: "Oh, nem hallod-e a nép jaját?" S az álmódó Fárós megtanulta a jajt hallani és kimondá a szeretet szavát: "legyen szabad a szolga nép." A

megyei élet hazug és üzletszerű túlekedésben azonban hamar megundorodott a politikai élet, a közügyek világának demagógokkal teli színterétől és Miltiadeszszel, az elbukott hős görögrel kiált keserűen: "Csak egyedül én voltam a boldog, Hivén, hogy ilyen népek kell szabadság... Vértapra mostan, büntetésemül, Nem mintha aljast bírtam volna tenni, De mert nagy eszme lelkesítai bírt."

Majd a rózsakoszorús római orgiák világa tárul elének, az érzéki gyönyörökben tobzó élet képe, sásként Madách is a kínzó kiábrándulás elnémitására, a társasági élet vidám, könnyű szórakozásai-

ba merült. A gondolat emberének kizáró tudását azonban nem lehet leitatni, eltempítani és az ideálok letaroltott liliomai újra nyílnak a szív vérel termővé harnatozott földjéből. Madách is — miként Sergiolusa — kereste a szebb, igazabb élet fölemelő, felszabadító tudatát

és kereste megétő, emelkedett lelkű asszonyt, aki eléje magasodik a közsorsónők közül, mialatt:

"Néhány örültet most feszítenek fel. Testvériségről, Jogról álmodókat."

És jönnek az öskeresztény kommunizmus megváltó gondolatai, mint a katonák keresztretvert rajongói s "új eszmét hoznak: a testvériséget és az egyének felszabadulását." S Madách mint férfiideál megtestesülése, Tankrét lovag ércyevével és oltár előtt térdelő hívőként nyújtotta ki kezét "a felmagasztalt női ideál" felé és — feleségül vette Fráter Erzsit. Féire akart vonulni a küzdelemből, amely az eszméket pénzre váltja, mint a bizanci győztes kereszténység állpappjai, "Mozogjon a világ, amint akar, kerekeit többé nem igazitom."

A házasság — ez az idylli módon induló együttiség hozta meg számára élete legnagyobb csalódását, az igazi tragédiát. Az álmodozás rózsalugasa helyett a kenyérfüvés töviskoronás keresztutjára ért s — miként Keppler, a csillagász — el-

mondhatta feleségének: "nem fáradok-e éjtel és napot? Elámulom tudásomat miattad. Megértőszöm, midőn haszontalan időjölést, horoszkópot csinálók, Ellitkolom, mit lellem felfogott és hirdetem; mit jól tudok, hams..." S az asszony felkelte: "reggelre ne feledd a pénzt." Mégis nyugodt évekét éltek együtt s talán szóba se szökkent soha ennek a helyzetnek minden megértést gyilkoló titkos mérge, talán az asszony is híven mellette maradt volna végig, ha a Véletlen szét nem cibálja őket.

Nyugati forradalmak lázából azonban ekkor már jön a kor: "...mely új tetterővel Szembe néz az elavult lokomoknak. Erőül lép fel, büntet és emel. Nem retten vissza a nagy eszközöktől, Nem fél a rejtett szót kimondani:

Egyenlőség, testvériség, szabadság! S már föllángolt a lelkekben a forradalom megvilágosító, nagy tüze, de a szent mozgalom a végzetes uton haladva, eltiporta azt is, aki a nagy szót kimondta s a bosszú sötét időkben osztrák börtönbe került Madách Imre, mert a menekülőnek szállást adott. Magára maradt asszonyára pedig, mint közpédára, rátört a vigasztalás örve alatt a es-

bitás és a kerítő együtt-létek — a pletykát vitriolos nyelvek úgy terjesztették — elbukották a győzelem. Madách evangéliumi ragaszkodással maradt meg mellette, de a nő hitvány férfakkal kísértette magát és elindult tőle a lejtős uton, mely a züllésen keresztül, a közkórházig ért...

A költő ekkor elhagyta az asszonyt s magára maradt a gondolataival és álmodta a jövő dalát, a lemondás fájdalommal fölékesített idején megalkotta életének tragédiájából az ember nagy tragédiáját: mindenünk életének nagy drámai köteményét. Almodva bejárta a mai élet sajnos, zürzavaros vásárját, a kommuniztikus phalansztert és a kenyérhare leal-

jasodott embeinek siklását is hallotta: "...kevesebb ember legyen és több foka." Bölcsesége tisztán látta a hiúság vásárját, Jézus tanításainak örök igazságát és az igazi szeretet, mindent megbocsátás — bár elbukottan — nagy művészen elcsőz megismogotja a nőt, akit búneiben, elbukásában sem szabadott volna elhagynia és megkövetnie... Álmai szépségében kültő-voltának érzése megmagasztosult benne és büszkén kiáltja a nagy phalanszter rideglelki üzletembereinek:

"Ne szánjatok — minek Ez örülés, mi józanságotok. Nem irigyeljük. Hisz mi a világon Nagy és nemes volt, mind ily örülés. Melynek higgadt gond korlátot nem is."

A fájdalom megtörte, de zsenije győzedelmeskedett "az eszmék erősbek a rom anyagnál" és felénk kiáltja örökzengő, nagy biztatását:

"...ember, küzdj és bíva bízzál!"

Az ember tragédiája a világirodalom egyik legnagyobb drámai költeménye nemes, biblikus nyelvezetével, tiszta, nagy kinyilatkoztatásával — tulzárnyalva Miltont és Göthét — az evangélium szent szavainak tökéletes teljességű magasodik. S csak azért nem értékeli eléggé Európa, s ismeri meg csupán manap Amerika, mert a kis népek el nem terjedhetett szavát nem érti minden ember... Ezért mondotta, fajtája életének szűk határain keseredre (s nem gyalázkodának) Ady Endre: "Mit ér az ember, — ha magyar"

A

B

ESNYE...
valy...
ország...
évvél...
volt...
egyszer...
táborban...
bolseva...
való épkezláb...
em...
gukkal vitték...
kate...
velt, hol nem...
járt...
dulópontja...
óta...
5 maga sem...
tudó...
beszámolni...
mint...
saját vallomása...
mindig mámoros...
től; hanem...
elég...
re megundorodva...
életől, megszökött...
keserves...
végző...
üggyel-bajjal...
került...
szerecsés...
Épkézláb...
Minden...
túl. Minden...
poklo...
za, az elhagyott...
oly régóta...
fedve...
ta fiatal...
felesége...

Micsoda öröm...
sége...
élete...
párja...
annyi...
készség...
annyi...
szerevés...
meg...
végre...
valahára...
ism...
hatott...
az ő félig...
ként...
elsiratott...
Hadiház...
asság...
köt...
idején...
sebtében...
kif...
a völegény...
már...
esküvő...
után...
be...
köz...
ezred...
Kassár...
nem...
volt...
az assz...
menyass...
módj...
a karját...
s úgy...
res...
akár...
valami...
szere...
lamb.

Boldog...
napok...
nem...
ebbe...
boldog...
galmat...
hozott...
egy...
erzést...
láncok...
kiből...
szült...
félaras...
nyai...
szé...
a férj...
csupasz...
der...
haja...
alatt...
magára...
szett...
haza...
a föld...
Orosz...
szá...
Egy...
sodálato...
s szép...
Beany...
az első...
est...
lekap...
esolta...
a derek...
hitt...
a szem...
ének...

— Szent Isten, J...
micsoda!

— Ezüst...
— fele...
ember...
s nyomban...
höz...
vához:

ÖRÖ

KÉTSZERES

AMERICAN UNION

AMERICAN BANK

Németh János

UGY-É. ON SOKAT...

Három részbe...

KERESKES B...

1464 Third Ave.

A TALIZMÁN

A "Vasárnap" számára,
írta Zsoldos László

BESNYE JANOS már tavaly hazakerült Oroszországból, ahova három évvel ezelőtt hureolták volt hadifogolyként. Ott egyszerre egyszer megjelentek a fogoly táborban a bolsevikok s aki valamire való épkezláb ember volt, azt magukkal vitték katonának. Mit művelt, hol nem járt fogságának e fordulópontja óta Besnye, arról talán ő maga sem tudott volna pontosan beszámolni, minthogy ez idő alatt saját vallomása szerint, majdnem mindig mámoros volt a sok szeszitaltól; hanem elég az hozzá, hogy végre megundorodván ettől a kalandorélettől, megszökött a csapatától s keserves vergődések után nagy ügyel-bajjal a múlt év őszére sikerült szerencsésen hazavergődnie. Épkézláb. Minden poklokon keresztül. Minden poklokon keresztül haza, az elhagyott fészekbe, ahol már oly régóta epedve, szívszorogva várta fiatal felesége, a szép szőke Rozál.

Micsoda öröm volt az, amikor hűséges élete párja annyi aggodalom, annyi kétségbeesett várakozás s annyi szenvedés meg gyötrelém után végre-valahára ismét nyakába borulhatott az ő félig-meddig már holtként elíratott drága Janijának. Hadiházasságot kötöttek volt annak idején, sebtében, kihirdetés nélkül s a véglegnyek már két nappal az esküvő után be kellett vonulnia az ezredéhez Kassára. Gyermekek nem volt, az asszonyka szinte még menyasszony módjára tárta ki eléje a karját s úgy repült a nyakába, akár valami szerelmes, fehér galamb.

Boldog napok következtek. Hanem ebbe a boldogságba különös izgalmat hozott egy ezüst év. Egy ezüstláncocskákból hálószerűen készült félarasznyi széles öv, amelyet a férj a csupasz derekán az alsóruhája alatt magára csatolva csempészett haza a feldult, forradalmi Oroszországból. Egyszerű s mégis esodálatosan szép darab s amikor Besnye az első estén lefekvés előtt lekapeselte a derekáról, Rozi alig hitt a szemének...

— Szent Isten, Jani, hát ez meg micsoda!

— Ezüstöv — felelte esőndesen az ember s nyomban hozzátoldta a szavához:

ÖRÖM

ha az óhazának hírt hallanak amerikai rokonaitól, és

KÉTSZERES ÖRÖM,

ha az amerikai rokonok pénzszerzésre is küldenek.

AS AMERICAN UNION BANK LEG. GLOBORBAN ES LEGGYORSABBAN UTALJA AT A PENET MAGYAROK SZAG BARMELY RÉSZERE.

KÖZJEGYZŐI ÜGYEK pontos és lelkiismeretes elintézése.

HAJÓJEGYEK a legjobb vonalakra eredeti áron.

FELVILÁGOSÍTÁST ES TANÁCSOT INGYEN ADUNK.

AMERICAN UNION BANK

Németh János,

igazgatósi elnök
Főtele: 10 East 22nd Street,
a Bankpalotában.
Fiók: 1597 Second Avenue,
corner 53rd Street,
NEW YORK.

ÜGYE. ON SOKAT AKAR KERESNI? Tanuljon meg angolul. Tanító nélkül megtanulhat angolul, ha megveszi

Három részből áll:
I. Nyelvtan. II. Általános beszédgyakorlatok.
III. Angol-magyar s magyar-angol szótár 40,000 szóval.
ÁRA \$1.50.

Küldjön be 5 dollárt és 10 címet és mi küldünk önnek 50 érdekesítő regényt.

Kérje részletes könyv, kotta, hangrögzítés és lemez-árjegyzékünket.

KEREKES BROS.
Amerika legnagyobb magyar könyv- és zeneműkereskedése.
1464 Third Ave. New York City.

— Hanem erről jó lesz hallgatni, feleség. Ezt elrejtjük.

— Ezüst öv? — fogta két kezébe az asszony a sűrű ezüsthálót és suttogóra fojtott hangon mondotta:

— No, Jani, ehhez te nem igaz uton jutottál.

Nem győzött betelni a nagy értékű ezüst nézésével, hanem azért ösztönyszerileg máris távolabb tartotta magától.

— Nem igaz uton, Jani. De ekkora drágaságot! Besnye megnyugtatta.

— Én már igaz uton jutottam hozzája, Rozikám. A bolsevikok rabolták valahol, valami fránya nagy orosz heregnőtől, az bizonyos; hanem egy nagy rumliban, futás közben lepottyant valamelyikőjüknek a zsebéből a földre, oszt én megláttam és felvettem. Hát én már csak visszakommunizáltam tőlük — magántulajdonba — s a magántulajdon jelzésképpen rácsapván a saját derekára, olyan jóízűen nevetett, hogy az egyszerű asszonyka most már csakugyan megnyugodott. Hiszen nem vette el az ura senkitől, csak a bolsevikoktól.

Mindamellettt elrejtették az ezüstövet, mert hiszen nyilvánvaló dolog, hogy senki sem hitte el a szegény kőműves Besnyéről, hogy nem úgy rabolta el. Vagy ha hitelt is adnak a szavának, akkor is szent, hogy elveszik tőlük. Mert sok pénzt ér most ennyi ezüst. Már pedig ők maguk akarták megtartani az övet. Annyi viszontagság, annyi nyomor és szenvedés után hadd legyen nekik is valami kárpótlásuk a nagy háborúból.

— Oszt meg tudod, fiam, hátha gyerekünk lesz. Ki tudja, micsoda szerencsét csinálhat még az ezzel az ezüstövvel.

— Igaz is. Ki tudja, micsoda nagy szerencsét.

Az ezüstövet tehát eldugták a láda fenekére s aztán éltek tovább, mint szegény kőművesek. Besnye nem volt munkakerülő, ha mindjárt a tiz körmével kellett is kikaparnia a napszámot, de addig lötött-futott, amíg munkát nem kapott valahol. Így aztán szegényesen bár ebben a rémes drágaságban, helyel-közzel nagyokat is koplalva, hanem azért becsülettel eltengődtek valahogy. Fialatok voltak és szerették egymást. Istenem, mi az? Kevesebb jutott egy falat kenyérral: pótolták csókkal. Ha rövid a kardod, toldd meg egy lépéssel. Ha kevés a kosztod, toldd meg egy csókkal. Boldogok a szerelmesek, mert övéké menyeknek országa már ezen a földön.

Jani munkába járt naphosszat, Rozi meg naphosszat egyedül volt odahaza. Takarított, ácsorgott bevásárolni valóért; főzött, foltosított. Foltosított és himszelt, varrt. Foltosította a jelent és kibímezte, úgy, ahogy öneki legjobban fetszett, a jövőt.

És ezt a jövőt képzeletében mindig körülölelte a láda fenekén rejtő ezüstöv.

Elgondolta magában, hogy egyszer majd csak vége lesz ennek a borzasztó nyomorúságnak és akkor majd minden másképp lesz. Sokkal szebben mint mostan.

S ahogy így el-elűnődött magában, egy magányos alkonyaton egyszer csak kinyitotta a ládát, belenyúlt mélyen a szennyes ruhák közé s kihuzta alóluk az ezüstövet, kihuzta és felpróbálta. Felesatolta a derekára, meggyújtotta a lámpást és levette a falról a rámostjúkrót, hogy megnéze benne a derekát. Az ezüstöves derekát.

Belenézett és első ijedtében majd hogy le nem ejtette a tükröt.

Szent Isten, a tükrőben is ott látott, ott ragyogott az ezüstöv, de ott

mintha nem az ő derekán lett volna. Ott egy halvány, kék selyemruhás karsu derekát ölelt át lazán s a kék selye mderék mélyen kivágott fehér női testben, nyakban és vállban végződött. És a fehér nyakon szép szőke fej nézett farkasszemet véle. Szűz Máriám! Akitől a bolsevikok elrabolták az övet: az orosz heregnő.

Ez ránézett nagy kék szemével bánatosan és mialatt Rozinak már két kézzel kellett fognia a tükröt, hogy le ne ejtse, szomorú mosollyal megszólalt:

— Látod, jó asszony, az enyémm volt az ezüstöv. De tőlem elrabolták a bolsevikok és engem megölték. És látod jó asszony, most az én övem itt van a te derekadon és én nem bánom és megvigasztalodom, mert látom, mert az övemem keresztül érzem, hogy

egy szegény magyar munkásasszony-nak, egy jövőre magyar anyának a derekát szorítja az én övem. Ennekem nem volt gyermekem, jobb is. De tenéked, szegény magyar asszony legyen. És legyen minden magyar asszonynak. Sok-sok. Mentül több. Mert ők a jövő, övéké a jövőre Magyarország. És terajtdad legyen övék, a magyar anyáké az ezüstöv. Az áldás és a jövő ezüstöve.

... A tükrő leesett és eltört. Amikor Jani hazajött a munkából, a szét-tört tükrő darabok közt támolyogva találta a feleségét. De az ezüstöv ott ragyogott az asszony derekán. A magyar anyáké, a jövőre Magyarország ezüstöve és Besnye Jani örömeben zokogva borult az asztalra:

— Áldásod legyen mirajtunk, én Istenem!

A megfagyott gyermek

Eötvös József

Ily késő éjszaka ki jár
Ott kinn a temetőn?
Az óra már éjfélét ütött,
A föld már néma lőn.

Egy árva gyermek andalgott —
Szívét bu tölti el,
Hisz az, ki őt szerette még,
Többé már fel nem kel.

Anyja sírjára ül s zokog
Az árva kis fiú;
"Anyám, oh kedves jó anyám!
Szívem beh szomorú!

Mióta eltemettek itt,
Azóta bus fiad,
Nincs a faluban senki most
Ki néki csókot ad.

Nincs senki, aki mondaná:
Szeretlek gyermekem!
Pusztá a ház, hideg szobám,
Nem fűtenek nekem.

Melléd temetve én is itt
Miért nem nyughatom?
Szegény és elhagyott vagyok,
Hideg a tél nagyon!"

As árva busan zengi így
Kínos panaszait:
Felelve rá a téli szél
Üvöltve felszivit.

A gyermek fázik, könnyei
Elállnak arcain:
Borradva néz körül, de itt
A holtnak hantjain

Mély nyugalom uralkodik,
A csend irtóztató:
Csak szél sóhajt a fákon át,
Sziszegve hull a hó.

Félkelne, jaj! de nincs erő,
Lankadva visszatűl
A kedves dombra, — felsóhajt,
S mély álomba merül.

És im az árva boldogul,
Jól érzi most magát:
Elmultak minden gondja
Az álom hív barát.

Szive még egyszer feldobog
Mosolyognak ajkai,
Csöndes — nyugodva alszik ott,
Mehaltak kínjai.

Mühlbeck K

EÖTVÖS József 1813. szeptember 3-án született Budán. Nagytudású, nemes lelkű író volt és tagja a 48-iki első felelős magyar kormánynak. Kevés verset írt, de azok mind igaz értékűek. "A MEGFAGYOTT GYERMEK" legutóbbi filmre is került. Kiváló munkája "A XIX. SZAZAD URALKODÓ ESZMÉI", amely a nemes báró felvilágosodottságáról, demokratikus felfogásáról tesz tanúságot ép úgy, mint nehézveretű regényei. Meghalt 1871. február 2-án.